

Sicer je zavrženi, a vendar zvesti zaljubljenec Mihelovje, ki gre na starost med trapiste, predločen s široko dobrodušnostjo v gladko kramljajočem tonu.

Zadnja povest obsega malone polovico zbirke. V duhu vidim višjo ali divinatorično kritiko, kako si bo nekoč v laseh glede problema, je-li Vaški Cyrano spočet brez Rostandovega semena ter zgolj iz nekake mode krščen na to že skoraj občno ine, ali veljaj nasprotna trditev. Skupne poteze bi bile: krepkonos, močan človek zgovorne in pesniške narave pomaga šibkemu, okornemu Adonisu približati se dekletu, dasi je na taisti naslov sam zaljubljen, zbog svoje lične nakaze vsekakor brezuspešno zaljubljen; ko je že prepozno, se izkaže, da zaželjena ženska ne gleda ravno s sovražnim očesom na vrlega nosana ... Brez ožira na rodovnik prikupnega junaka moramo priznati, da ga je avtor blagoslovil z mnogimi pristno domačimi lastnostmi; brez dvoma najde Cyrano največ hvaležnih čitateljic in bralcev, čeprav zapusti trpki okus pepela.

Splošnega dojma o Novačanovi umetnosti, izraženega pred letom, ne maram ponavljati; v resnici ni prispeval kdovekaj k razširjenju svoje definicije. Povdariti bi se dalo, da ima sočno invencijo — ako tudi bi skrbnejša obdelava katerikrat ne škodila — njegove osebe so iz kosti in krvi, ne pa teze, ki bi jih natezal po Prokrustovi postelji, hoteč jih utelesiti. V podrobnosti morda veste ali sumite, da ni tako, kakor stoji pisano pred vami, a se težko ubranite celoti, enotnemu plodu in izlivu intuicije. Iz knjige veje pomladni dih nanovo razbrazdanih njiv, vonj smoljavih smrek, le trenutoma zapahne začinjeni haut-goût. Redko si dovoli njegov slog tak-le polet v ptičjo perspektivo: Tokrat se je odtrgal od vasi star možicelj (77) ... Jezičnih nedostatkov in morebitnih ostalih hib mogoče kdo drugi naribari.

Ant. Debeljak.

Vojska na Balkanu. Priredila c. kr. prof. Anton Sušnik in dr. Vinko Šarabon. Založila Katoliška bukvarna v Ljubljani, 40. 13 sešitkov. Cena sešitku 40 vin.

S 13. sešitkom so zaključeni vojni dogodki do sklenjenega premirja. V uvodu sta nam pisatelja podala kratek zemljepisni in zgodovinski oris balkanskega polotoka; vanj je vpletenih nekaj narodnih spominov in zanimiv potopis Slovence Kuripešiča iz l. 1530. Nato se vrstijo najvažnejši podatki o vojskujočih se državah in o vzrokih vojske; kar se tiče Srbije, sledita v glavnem temeljitemu poznavatelju razmer dr. J. Cvijiću, glede Bolgarije pa dr. Kleantesu Nikolaidesu, strokovnjaku v macedonskem vprašanju. Sklene še balkanska zveza in ves Balkan zažari v plamenu, ki ga skušajo pogasiti velesile, toda brez uspeha. Živo nam slikata boje posameznih držav. Črna gora začne deset dni prej kakor drugi zavezniki; Dečić, Tuzi, Bjelopolje, Berane so postaje njih uspešnih bojnih operacij. Plastičen je obširni opis bolgarskih junaških činov: lozengradska bitka, poraz turške armade pri Ljule-Burgasu in pohod proti Čataldži. Grška je poslala v boj dve armadi: epirotsko in tesalsko. Čudeže junaštva so pokazali Srbi: bitka pri Kumanovem, Srbi v Skoplju, boji okrog Prilipa in strašni poraz Turkov pri Bitolju. — Delo je pisano pregledno, temperamentno in okrašeno z mnogimi ilustracijami; glede slik bi želeli nekaj več kritične izbire. Pokrajinske slike ohranijo knjigi stalno vrednost; razne momentne skice vojnih poročevalcev so parkrat prikrojene po okusu „*Interessantes Blatt*“. Da se tudi ni moči ogniti mistifikacijam, kaže na pr. slika Ise Boljetinca (str. 187). Motijo nas pri tem eminentno narodnem delu predvsem razni bojni načrti z masivnim nemškim besedilom.

Iz navdušeno pisane vsebine naj srka naša mladina narodni ponos, samozavest in vero v lepšo bodočnost Jugoslovanstva! *P. Novak.*

Izvestja društva v pospeševanje obdelovanja Ljubljanskega barja za leto 1912. Sestavil ing. chem. J. Turk, društveni tajnik in ravnatelj kmetijsko-kemijskega preskušališča za Kranjsko. S 16 podobami. Ljubljana, 1913. V. 8°. 122 str.

Za splošnim pregledom društvenega delovanja v minulem letu čitamo obširno poročilo o praktičnih poskusih v l. 1912. na podlagi uspehov; med temi so posebno zanimivi kulturni poskusi za sladkorno peso, ki so kljub slabemu kulturnemu in nezadostnemu obdelovanju zemlje ter kljub vsem vremenskim in drugim neprilikam naravnost sijajno uspeli. Barjanom se torej odpira nov vir dohodkov, zakaj pridelana visokoodstotna sladkorna pesa kaže biti sposobna za izdelovanje sladkorja. — Posebno dobrodošla pa bodo našemu kmetovalcu „Izbrana poglavja o temeljih novodobnega kmetijstva“, v katerih društveni tajnik poljudno pojasnjuje osnovne pojme iz splošne kemije. Ako bo hotela izdati naša Slovenska Matica za svoje društvenike moderno in solidno delo o kemiji, tedaj ji za to vedo ne bo težko najti temeljitega strokovnjaka in spretnega pisatelja. —in—

Razni zapiski

† **Božidar Štifter.** Nenadoma me je pozdravil v dragi mi družbi dne 31. julija 1912 v mojem stanu s svojo gospo. Bil je to eden najmilejših posetov, kar sem jih sprejel doslej. Odhajajočemu sem dal v spomin zemljevid naše bodočnosti in spoštljivo stisnil roko beloglavemu, belobrademu starčku — Božidarju Štifterju. Odšel je nekaj dni pozneje zadnjikrat v Rusijo in letos dne 10. aprila za vedno legel v njeno materino krilo. Zlato srce — prosvetljena duša z najširšim obzorjem. Ali je s temi kratkimi besedami že opisan pokojnik? Božidar Štifter, velikan po duhu in srcu, ni dal čutiti sozemljanom svoje veličine tako, da bi bil koga ponižal, pač pa je dvigal z vsemi svojimi velikimi silami sočloveštvo in zlasti tiste kroge, ki so bili zvezani z njim: Slovenstvo in Slovanstvo. Čutil je rastočo moč poslednjega in mu pospeševal razvoj; čutil je šibkost prvega in mu skušal pomagati iz stiske. Štifter je bil med prvimi, ki so položili Družbi sv. Cirila in Metoda obrambni kamen. Par mesecev pred smrtjo je prodril do njega sloves junaštva celovških nemških zagrizencev, ki niso privoščili našim rojakom predpustne veselice. Kot odgovor na to demonstracijo je poslal Božidar Štifter 25 K „Miru“ za narodne namene s pripombo, da v Kalugi nihče ne more verjeti, da bi bila demonstracija s pljuvanjem na dame v civiliziranem svetu mogoča. — Štifter je bil rodом iz Solčave na Štajerskem; študiral je v Celju gimnazijo (sošolca sta mu bila vladika Napotnik in odvetnik dr. K. Slanc) in v Gradcu modroslovje. Potem je odšel kot „slavjanski stipendijat“ v Petrograd. „Ušel sem duhovnej smrti, ktera mi je v domovini očitvidno grozila — tako je pripomnil v življenjepisu slavjanofila Pavla Mihajloviča Leontjeva sam o sebi v Letopisu Matice Slov. za leto 1876. — našel sem tu (v Rusiji) zavetje, našel neobdelane zemlje dovolj, našel vse, kar duha ne ubija, a vzbuja na delo.“ Profesuro je nastopil v Petrogradu, a izza leta 1879. nadaljeval v Kalugi. V tem priljubljenem zavičaju je ostal tudi potem, ko je s činom državnega svetnika stopil v pokoj. Kot vpokojenec ni miroval, nego opravljal službo